

Museale Visie Maassluis

Addendum

Museale Visie Maassluis

Addendum

Oktober 2023
Gemeente Maassluis

Inhoudsopgave

H1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2. Addendum	5
H 2 Uitgangssituatie museumschip de Hudson	6
2.1 Museumschip de Hudson	6
2.2 Cultuurhistorische waardering	9
H 3 Hudson onderdeel museale invulling Loods M	10
3.1 Museaal concept	10
3.2 Ambitieniveau en publieksbereik	11
3.3 Huisvesting	12
H 4 Overige punten aanscherping museale visie	14
4.1 Meer focus op de actualiteit en de thematiek van Loods M	14
4.2. Toevoeging toekomstperspectief Museum Maassluis (kunst!)	15
4.3. Organisatie	16
Colofon	18

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

H1 | Inleiding

1.1 Aanleiding

In mei jl. hebben we het Koersdocument Museale Visie Maassluis opgeleverd. Deze visie is tot stand gekomen in samenspraak met Museum Maassluis (MM), Nationaal Sleepvaart Museum (NSM) en Historische Vereniging Maassluis (HVM). Na al het voorwerk van eerdere verkenningen hebben we met deze drie organisaties enkele sessies belegd in de periode eind maart - eind april, waarbij we een beeld hebben gevormd van wat het (museale) concept kan zijn van een mogelijke bundeling van NSM, MM en HVM in Loods M. Ook is gekeken welke doelgroepen daarmee bediend kunnen worden en welke mogelijkheden we zien voor meer samenhang in vaste presentaties, tentoonstellingen en meer samenwerking in openstelling, collectiebeheer, marketing communicatie en educatie.

Tijdens het interactieve proces van visieontwikkeling is het idee ontstaan om museumschip Hudson ook een plek te geven in Loods M. Een plek op de kant, met het achterschip in Loods M geschoven en de boeg naar voren, richting water. Een out of the box idee dat spontaan is ontstaan, maar nog niet was besproken met het bestuur van de Hudson zelf. Tijd om te overleggen was er vanwege een strakke planning niet. Gelukkig bleek het bestuur van de Hudson naderhand enthousiast over de museale visie en over het idee om de Hudson als het ware te integreren in het museale concept in Loods M. Het bestuur heeft aangegeven graag bereid te zijn mee te denken in een verdere uitwerking van de museale visie.

Vanuit de gemeente (als opdrachtgever) is gevraagd om de museale visie die in mei jl. is opgeleverd, nader uit te werken op basis van een bundeling van vier organisaties, MM, NSM, HVM en nu ook museumschip de Hudson. Dit document is het antwoord op die vraag. Ook heeft de gemeente gevraagd bij een nadere uitwerking waarin het Hudson-perspectief wordt meegenomen tevens in te gaan op:

- Hoe het museumconcept ook verbonden kan worden met de actualiteit en met de verduurzamingsopgave waar Loods M voor staat.
- Hoe in het planonderdeel Museum Maassluis ook het thema kunst en (Maassluise) kunstenaars betrokken kunnen worden.
- De in het Koersdocument voorgestelde formatie; wat is daar de onderbouwing bij?

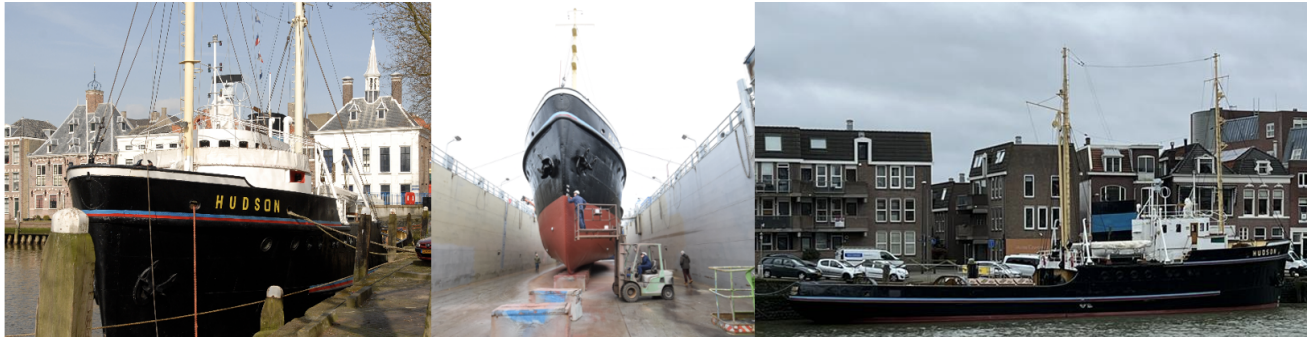
1.2. Addendum

In samenspraak met de vier erfgoedorganisaties hebben we ervoor gekozen het opgeleverde Koersdocument te laten voor wat het is. Aan het opleveren van het Koersdocument was een strakke deadline gekoppeld (10 mei) en betrokken organisaties hebben er hard aan getrokken om die deadline te halen. Ook werd gevraagd draagvlak te onderzoeken op de gepresenteerde museale visie. Ook daar is onder druk veel energie in gestoken, met een positief resultaat. Nu het Koersdocument aanpassen zou betekenen dat wederom de gang naar de respectievelijke achterbannen moet worden gemaakt. Tegen deze achtergrond is ervoor gekozen de uitwerking van de museale visie op de gevraagde punten in de vorm van een addendum te doen.

We hebben de inhoud van het addendum in samenspraak met de vier besturen van de organisaties samengesteld. De inhoud van het addendum wordt dan ook in grote lijnen onderschreven door de vier besturen, maar op detailniveau is er nog een weg te gaan. Toch geeft dit addendum samen met het Koersdocument een goede input voor de verdere planontwikkeling van Loods M.

H 2| Uitgangssituatie museumschip de Hudson

2.1 Museumschip de Hudson

Typering

Het schip heeft een indrukwekkende staat van dienst. De Hudson was bezig aan haar tweede sleepreis en voer ter hoogte van West-Afrika toen Nederland bezet werd door Hitler-Duitsland. Hierdoor kon de bezetter het schip niet confisqueren. Rederij Smit gaf de kapitein opdracht om zich te melden bij de geallieerde vloot in London. Gedurende WOII heeft de Hudson deelgenomen aan alle grote amfibische acties in Noord-Afrika en Sicilië in 1942 en aan de invasie in Normandië in juni 1944, samen met 11 andere Nederlandse zeeslepers. Na beëindiging van WOII kwam het schip terug naar thuishaven Maassluis. De Hudson is tot 1963 ingezet voor de zeesleepvaart.

In 1963 is de naam van het schip veranderd in Ebro en verkocht voor de sloop, maar zover is het gelukkig niet gekomen. Het schip werd omgebouwd tot schilferijs-fabriek voor de vissersvaartuigen in Stellendam. In 1989 werd het schip als ijsfabriek overbodig. Uiteindelijk heeft de Hudson een nieuw leven gekregen als museumschip. Door het verwijderen van bunkertanks, hulpmotoren en het plaatsen van een demo motor is in de machinekamer een mooie expositieruimte gecreëerd die voor een belangrijk deel is ingericht met de unieke ervaringen van de Hudson en andere Nederlandse zeeslepers in oorlogstijd. Daarnaast is het schip ingericht met stijlkamers waarin de bezoeker kan zien en lezen (binnenkort ook via QR-codes) hoe het geïsoleerde leven van de bemanning was aan boord van een zeesleper, allemaal nog voor de tijd dat met satellietverbinding communicatie met de wal mogelijk werd.¹

Organisatie

Op 19 december 1989 werd bij notariële akte de "Stichting Help de Hudson" opgericht en ingeschreven in het handelsregister voor de Kamer van Koophandel. Aan de hand van oude bouwtekeningen werd begonnen aan de restauratie van het schip dat 14 jaar duurde. Het schip is na de restauratie geopend op 29 januari 2003. De Stichting had toen een bestuur die bestond uit tenminste drie en ten hoogste zeven leden. Het bestuur wordt ondersteund door een Raad van Toezicht en Advies.

¹Historische Vereniging Maassluis, Jacques Visser

De laatste jaren heeft de stichting veel moeite om vrijwilligers te vinden en vacatures in het bestuur gevuld te krijgen. Dat maakt de organisatie erg kwetsbaar. Afgelopen maand is ook de voorzitter door langdurige ziekte uitgevallen en bestaat het bestuur nog maar uit drie leden. De Raad van Toezicht en Advies telt op dit moment nog 1 lid.

Doelstellingen

De "Stichting Help de Hudson" heeft als doel de instandhouding van het Museumschip Hudson, het onderhouden en restaureren van dit schip, met inachtneming van de historische waarde, een beeld te scheppen van het zeemansleven van voor 1965 en de herinnering in stand te houden van de Tweede Wereldoorlog van 1939 tot en met 1945, met name van de gehele Nederlandse koopvaardij.

Bezoekers en vrijwilligers

Vanwege de terugloop van de vrijwilligers in de afgelopen jaren, is de Hudson genoodzaakt minder vaak open te zijn voor bezoekers. Op dit moment is het schip alleen te bezoeken op een zaterdagmiddag van 13.30 tot 16.30. De toegangsprijs is € 3,50 voor een volwassene en € 1,50 voor een kind.

Uit de bezoekersregistratie van enkele jaren geleden blijkt dat de bezoekers toch voornamelijk van buiten Maassluis komen. De bezoekers zijn geïnteresseerd in de zee- en sleepvaart of hebben in het verleden gevaren en komen met kinderen en kleinkinderen langs. In 2019 lag het aantal bezoekers op ca. 3500.

Collectie

Het grootste collectiestuk is het schip zelf. Zeesleper de Hudson is belangrijk erfgoed, dat de roemruchte geschiedenis van de Nederlandse zeesleepvaart met ere in stand houdt. Het schip heeft twee tentoonstellingen, het leven aan boord en Helden tegen wil en dank. In de voorkant van het schip zijn ruimtes te zien waarin je een goed beeld krijgt van hoe er vroeger aan boord geleefd en gewerkt werd. In de voormalige machinekamer is sinds 2003 de tentoonstelling "Helden tegen wil en dank" te zien. De tentoonstelling laat het verhaal van de Nederlandse sleepvaart in oorlogstijd zien, maar zet dat ook in perspectief met de vaderlandse koopvaardij in die tijd.

Het schip wordt door de nog aanwezige vrijwilligers goed onderhouden. Elke donderdag is een vaste groep vrijwilligers bezig met onderhoud aan de Hudson. Er wordt geleverd en waar nodig roest gebikt, er vinden herstelwerkzaamheden aan de dekken plaats en men is druk bezig met de restauratie van de houten sloepen. Ook is er tot slot recentelijk een dekwas pomp met alle bijbehorende elektronica geïnstalleerd. Door de sterke vergrijzing van het vrijwilligersbestand voorziet het bestuur van de "Stichting Help de Hudson" op de lange termijn wel onderhoudsproblemen.

Educatie

Toen de stichting nog voldoende vrijwilligers had en een goed functionerend bestuur (situatie tot 2019), werd ook gewerkt aan educatieve lespakketten. De focus lag daarbij op:

- Het maken van educatieve programma's voor basisscholen en voortgezet onderwijs.
- Het uitgeven van lesbrieven en andere educatieve uitgaven.
- Samenwerken met gemeentelijke en andere instellingen met ondersteunende doelen.

Huisvesting

Uit een onderzoek van 2019 werd duidelijk dat er groot onderhoud aan de teakhouten dekken, een werfbeurt en schilderwerk noodzakelijk was voor het schip.² Naar aanleiding van dit onderzoek is er eind 2022 in Stellendam bij scheepswerf Padmos een uitgebreide werfbeurt uitgevoerd waarbij de scheepsromp geheel opnieuw geveerd is. De kosten van deze werfbeurt zijn door de stichting met hulp van enkele sponsors volledig betaald. Tijdens de werfbeurt is een huiddiktemeting uitgevoerd waaruit bleek dat de staat van het casco nog uitstekend is. Op advies van een gespecialiseerd bedrijf worden in de komende tijd de lekkages in de dekken aangepakt en de naden in de dekken uitgekrabd en met speciale kit opnieuw gevuld. De staat en het uiterlijk van het schip is nu vele malen beter dan in 2019. Wel blijft de toekomst van het schip onzeker, dit heeft alles te maken met de vergrijzing van het vrijwilligersbestand en het voortbestaan van de "Stichting Help de Hudson".

Financiën 2019

Jaarlijkse subsidie gemeente Maassluis	-
Overige subsidies/inkomsten	€ 4.214
Omzet museum	€ 6.679
Totaal uitgaven	€ 14.137

Partners

De stichting Help de Hudson is aangesloten bij Stichting Sleepboothaven Maassluis (SSM). SSM is een samenwerkingsverband van vijf stichtingen: Stichting Nationaal Sleepvaart Museum, Stichting Hollands Glorie (Furie), Stichting Maritieme Collectie Rijnmond (Elbe), Stichting tot behoud van het bergingsvaartuig "Bruinvisch" en Stichting Help de Hudson. De SSM heeft ten doel de promotie en de ondersteuning van de historische sleepvaart en berging in en om de haven van Maassluis. Andere partners zijn de: Europoortsleper Steenbank, bergingsvaartuig Tonijn en Maassluis. De Hudson doet actief mee aan (haven) evenementen in Maassluis, waaronder die van Ervaar Maassluis.

² Adviesbureau ErfgoedWerf, M. van Lier., Rapport Cultuurhistorische Waardestelling Museumschip zeesleepboot Hudson. februari 2019

2.2 Cultuurhistorische waardering

Het bestuur en de raad van toezicht en advies van de “Stichting Help de Hudson” hebben erfgoedadviesbureau ErfgoedWerf in februari 2018 benaderd met de vraag om een cultuurhistorische waardering te maken van de Hudson. De aanleiding voor deze vraag is het feit dat de Stichting toen al in toenemende mate moeite ondervond om voldoende financiële middelen te verwerven voor het onderhoud van de Hudson. Er waren meer financiën nodig, voor het schilderwerk en voor groot onderhoud aan met name het teakhouten dek. Dankzij de inspanningen van de vrijwilligers de afgelopen jaren is het schip er een stuk beter aan toe dan in 2019. En door de recent uitgevoerde werfbeurt kan het schip nog jaren mee.

Uit de cultuurhistorische waardering komt duidelijk naar voren dat de cultuurhistorische waarde van de Hudson hoog te noemen is.

Als ‘hoog’ wordt gewaardeerd:

- De herkomst, zeldzaamheid en representativiteit.
- De cultuurhistorische aspecten: historische, artistieke en informatieve waarde.
- De sociaal-maatschappelijke aspecten: maatschappelijke waarde en belevingswaarde.

De cultuurhistorische waarde van de Hudson is hoog, omdat:

- Het schip uniek is als laatste bewaard gebleven vooroorlogse motor-zeesleepboot.
- De Hudson deel uitmaakt van een wereldwijd unieke vloot sleepboten in de museale Sleepboothaven van sleepvaart-stad Maassluis.
- De Hudson dienst doet als museumschip met drie exposities die haar geschiedenis als zeesleepboot verbeelden:
 - Leven en werken aan boord van een vooroorlogse zeesleepboot;
 - Rol van zeesleepboten en van de Hudson tijdens WOII;
 - De wederwaardigheden van de Nederlandse koopvaardij tijdens WOII.
- De Hudson appelleert aan associaties met strijdvaardigheid, inventiviteit en doorzettingsvermogen, die sterke emoties oproepen van verbondenheid met het behouden van mensenlevens.³

³ Adviesbureau ErfgoedWerf, M. van Lier; Rapport Cultuurhistorische Waardestelling Museumschip zeesleepboot Hudson. februari 2019

H 3| Hudson onderdeel museale invulling Loods M

3.1 Museaal concept

Verbindend thema Maassluis Maritiem

Het museale concept dat we in het Koersdocument Museale visie Maassluis hebben gepresenteerd, gaat uit van het verbindende thema van Maassluis Maritiem. Maassluis Maritiem gaat over het leven van en met de zee en is dus breder dan alleen de zee(sleep)vaart en de visserij; ook het verhaal van de kustverdediging, de havenbedrijvigheid, het groeiend kusttoerisme en alle ruimtelijke, economische, demografische en maatschappelijke effecten die hiervan het gevolg zijn kunnen met het thema Maassluis Maritiem worden belicht.

Museumschip Hudson sluit goed aan op de thematiek van Maassluis Maritiem en past daarmee goed in het museaal concept van Loods M.

Eenheid bij verscheidenheid

In het Koersdocument Museale Visie Maassluis hebben we aangegeven dat een belangrijk gegeven van het museaal concept is: eenheid bij verscheidenheid. Iedere erfgoedpartner die een onderdeel vormt van de museale invulling van Loods M, kan uitstekend zijn eigen verhaal blijven vertellen omdat het een logisch onderdeel vormt van het verbindende thema Maassluis Maritiem. Dat geldt ook voor de Hudson. Het verhaal van dit schip sluit uitstekend aan op het thema van Maassluis Maritiem.

Van belang is wel dat alle partners in het museaal concept sturen op samenhang en samenwerking. Samenhang en samenwerking heeft betrekking op verschillende onderdelen van de museumpraktijk:

- Gezamenlijke promotie & marketing.
- Gezamenlijk entree met centrale ticketing.
- Harmonisatie openingstijden en gezamenlijke invulling toezicht.
- Af en toe gezamenlijke wisseltentoonstellingen.
- Gezamenlijk educatieaanbod voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs en VMBO.
- Samenwerking in collectiebeheer.

Het bestuur van museumschip Hudson geeft aan graag mee te willen werken aan samenhang en samenwerking op deze punten.

NSM en de Hudson

NSM en de Hudson vertellen beide het verhaal van de zeesleepvaart; NSM doet dat vanuit een nationaal perspectief en de Hudson doet dat vanuit het specifieke verhaal van de Hudson en het Maassluisse perspectief. Daarin vullen deze twee organisaties elkaar goed aan. Ook vullen de twee organisaties elkaar goed aan qua vorm: NSM kent de klassieke museumvorm (representatie van geschiedenis, ontwikkelingen en verhalen aan de hand van collectie en met gebruikmaking van (multi-)media in daartoe geschikte presentatieruimtes; bij de Hudson is het schip zelf object,

collectie en museum tegelijkertijd. Dat maakt dat NSM en de Hudson beide op een heel eigen manier het verhaal van de zeesleepvaart vertellen, en dat in Maassluis, 'bakermat van de zeesleepvaart' van Nederland. Een ijzersterke combinatie.

3.2 Ambitieniveau en publieksbereik

In het Koersdocument Museale Visie Maassluis hebben we aangegeven dat een bundeling van elkaar met versterkende erfgoedpartners als museale invulling van Loods M aanzienlijk meer publiek zal trekken dan in de huidige situatie ieder voor zich. In vergelijking met min of meer vergelijkbare museale ontwikkelingen in o.a. Brielle en Hellevoetsluis denken we dat met de voorgestelde bundeling een publieksbereik van 25.000 à 30.000 bezoekers op jaarbasis haalbaar is. Daarbij gaan we er wel van uit dat de situering in Loods M zowel qua gebouw als inrichting van hoog niveau zal zijn. Ook gaan we ervan uit dat er een kleine professionele kernorganisatie beschikbaar komt die naast operationele taken, kwaliteit op de mat kan leggen waar het gaat om het in de markt zetten van Loods M als museale attractie en waar het gaat om het bereiken van specifieke doelgroepen, waaronder het onderwijs.

Het aantal van 25.000 à 30.000 bezoekers is uitgerekend zonder de Hudson erbij. In het Koersdocument hebben we voorgesteld de Hudson op de kant te zetten. Met de Hudson op de kade en als fysiek onderdeel van de museale attractie in/bij Loods M zal een hoger publieksbereik zeker mogelijk zijn. Een schip van rond de 37 meter lang en 7 meter breed bijvoorbeeld op de plek waar nu de laad-/losruimte van Loods M zit, met de achterzijde in de loods geschoven en met de boeg naar de kade toe, al dan niet met glazen overkapping. Dat is een iconische oplossing die tot de verbeelding spreekt en veel publiek zal trekken. In het Koersdocument hadden we al referentiebeelden opgenomen van o.a. De Cutty Sark in Greenwich en de Wasa in Stockholm. Een aanvullend en inspirerend voorbeeld is de MS Polstjerna (poolster) in een droogdok onder glas in Tromsø, Noord-Noorwegen.⁴

⁴ Polstjerna. Versie 06.09.2023 <<https://uit.no/tmu/polstjerna>>

3.3 Huisvesting

De Hudson op de kant: nader onderzoek nodig

Het voorstel om de Hudson op de kant te zetten en onderdeel te laten zijn brengt veel in beweging. Zo hebben een aantal leden van de SSM (St. Sleepboothaven Maassluis) op dit idee gereageerd en een alternatief voorgesteld. De meerwaarde van een situering van de Hudson bij Loods M wordt zeker onderschreven, maar zou ook op een andere manier gerealiseerd kunnen worden: leg de Hudson aan de kade voor Loods M en laat het museumschip ook dienst doen als drijvend aanlegsteiger voor het vaarprogramma van de historische vloot Maassluise zeeslepers. Op deze manier zou het mes aan twee kanten kunnen snijden: de Hudson als onderdeel van de museale invulling van Loods M en de Hudson letterlijk en figuurlijk als stepping stone naar de rondvaarten van de historische vloot.

Het alternatief van de Hudson als drijvende steiger voor rondvaarten is besproken in een recente bijeenkomst van MM, NSM, HVM en de Hudson. Duidelijk is dat deze organisaties alle vier geen voorstander zijn van het idee van de Hudson als drijvende aanlegsteiger. De belangrijkste argumenten zijn:

- De Hudson is een museumschip en zou als zodanig zo veel mogelijk geïntegreerd moeten worden met de andere museale functies in Loods M. Als het kan dus de Hudson op de kant in/bij Loods M. Daar kan de Hudson integraal deel uitmaken van de museumbeleving en behoort ook gecombineerd toezicht en beveiliging tot de mogelijkheden.
- De Hudson op de kant in/bij Loods M biedt een meer aansprekende, zelfs iconische oplossing.
- De Hudson in het water blijft problematisch uit het oogpunt van onderhoud.
- De breedte van de Hudson bedraagt op de waterlijn 7,5 meter. Ook de palen waaraan de Hudson als steiger zou komen te liggen nemen een meter in beslag. Dat betekent dat wanneer een ander schip aan de Hudson afmeert, de vaargeul naar de binnenhaven geblokkeerd wordt. Betwijfeld wordt of de havenautoriteiten hiervoor toestemming verlenen.

De vier erfgoedorganisaties zijn sterk voorstander van de Hudson op de kant in/bij Loods M. Vanzelfsprekend zal dit nader onderzocht moeten worden op technische haalbaarheid. Ook zal gekeken moeten worden naar de inpassing in Loods M; mogelijk zijn hier nog varianten in denkbaar.

Eigendomssituatie de Hudson op de kant in/bij Loods M

Wanneer de Hudson op de kant kan worden geplaatst in/bij Loods M en integraal deel uit gaat maken van het museumconcept, zal het schip ook integraal deel uit gaan maken van de infrastructuur van Loods M. Anders geformuleerd: in deze opzet ligt het voor de hand dat het eigendom van de Hudson overgeheveld wordt naar de eigenaar van Loods M. Dat is de gemeente. Daarmee zou het bestuur van de Hudson ontlast worden.

Ruimtebeslag

In het Koersdocument Museale Visie Maassluis hebben we een globaal programma van eisen opgesteld voor gezamenlijke huisvesting van MM, NSM en HVM. Nog niet gekeken is naar het benodigde ruimtebeslag voor de situatie waarin de Hudson onderdeel wordt van het complex.

Voor gezamenlijke huisvesting van MM, NSM en HVM hebben we aangegeven dat ca. 1.460 m² nodig is; iets meer dan de optelsom van wat de drie organisaties nu afzonderlijk aan m² tot hun beschikking hebben. Vanuit het idee dat een stap naar Loods M alleen zinvol is wanneer je erop vooruit gaat, is een bescheiden groei in m² alleszins verdedigbaar. En uitgaande van een gezond ambitieniveau is een omvang van afgerond 1500 m² zelfs noodzakelijk wil je stevige bezoekersaantallen halen.

We merken op dat in de 1.460 m² ook ruimte voor horeca en winkel is meegenomen. Het is de vraag of deze m² toegerekend moet worden aan de museum-component omdat deze functies mogelijk ook breder kunnen worden ingezet in het Loods M concept.

Verder merken we op dat het in een volgende fase interessant is te bezien hoe de m² aan boord van de Hudson goed kunnen worden ingezet wanneer het museumschip integraal onderdeel uitmaakt van het gebouw van Loods M. Zo is het denkbaar dat het achterdek van de Hudson (in dat geval dus inpandig gesitueerd) wordt benut als tentoonstellingsruimte of voor horecafunctie. Ook kan worden bezien hoe de presentaties aan boord van de Hudson en bij NSM meer in elkaars verlengde worden gebracht en als een doorlopende presentatie kunnen worden ervaren. Een en ander is afhankelijk van of de Hudson geïntegreerd is in het Loods M-complex en zo ja hoe dan. Dat is allemaal nog nader te bezien. Waar het hier om gaat is dat integratie van de Hudson in/bij het Loods M-gebouw niet alleen ruimte vraagt, maar ook perspectief biedt op synergie en qua ruimtebeslag.

H 4| Overige punten aanscherping museale visie

4.1 Meer focus op de actualiteit en de thematiek van Loods M

De Museale Visie Maassluis zoals geformuleerd in het Koersdocument is niet alleen gericht op het veiligstellen van collectie en verhalen uit het verleden en die op een aantrekkelijke manier te ontsluiten voor een breed publiek. In het Koersdocument is ook aangegeven dat het de bedoeling is dat erfgoed evenzeer in de context van vandaag te plaatsen; hoe was het vroeger en hoe is het nu? Alleen wanneer we weten waar we vandaan komen kunnen we beter doorzien waar we naar toe bewegen. Ook hebben we in het Koersdocument aangegeven dat we het brede begrip duurzaamheid in het geval van de erfgoedorganisaties heel concreet kunnen maken: de museale visie is er mede op gericht om de toekomst van kwetsbare erfgoedorganisaties veilig te stellen en om te komen tot een gezonde, toekomstbestendige museum exploitatie voor een breed publiek. Ook dat is verduurzaming van erfgoed. Met de toevoeging van de Hudson is deze betekenis van verduurzaming van het erfgoed nog relevanter geworden.

Niettemin zijn we het erover eens dat de verbinding van het verleden met het heden en zelfs de toekomst nog sterker kan. Vooruit naar vroeger! De museale presentaties in Loods M gaan over het basisthema Maassluis Maritiem (leven van en met het water). Voor Museum Maassluis is het interessant om te kijken naar het heden, door verhalen op te halen bij bewoners en het verhaal van het 'leven van en met het water' ook te plaatsen in het bredere kader van maatschappelijke, ruimtelijke en economische opgaven waar Maassluis zich voor geplaatst ziet. Museum Maassluis is daar ook graag toe bereid. Wanneer je op deze manier naar het thema 'leven met en van het water' kijkt, is het ook goed mogelijk lijnen te trekken naar de toekomst. Over de ruimtelijke, economische, demografische en maatschappelijke ontwikkeling is al veel bekend. Genoeg om die inzichten te onderzoeken en ter discussie te stellen in tentoonstellingsprojecten en randprogrammering. Mogelijk met inschakeling van kunstenaars, maar zeker ook in dialoog met en bevraging van de inwoners.

Daarnaast kunnen er mooie projecten ontstaan met de andere 'bewoners' van Loods M. Met de onderwijsorganisaties en hun studenten en met de bedrijven en start-ups in Loods M kan worden gezien welke samenwerking mogelijk is. Dat kan samenwerking zijn in een facilitair en ondersteunend opzicht, bijvoorbeeld door studenten communicatie te betrekken bij de marketingcommunicatie van de musea. Maar ook meer inhoudelijke samenwerking is denkbaar, bijvoorbeeld door de partners in Loods M te betrekken bij het vraagstuk hoe het varende erfgoed in Maassluis af kan komen van fossiele brandstof, terwijl de motoren van deze schepen ook erfgoed zijn. Daarover zou een mooi onderzoeksproject opgestart kunnen worden, waarbij de inzichten worden gedeeld in bijvoorbeeld een symposium en/of lezingenreeks, mogelijk gecombineerd met een tentoonstelling van interessante praktijkvoorbeelden: historische schepen die wel de transitie van fossiele brandstof naar klimaatneutrale vormen van aandrijving hebben doorgemaakt (mits die praktijkvoorbeelden er zijn natuurlijk).

4.2. Toevoeging toekomstperspectief Museum Maassluis (kunst!)

Het Koersdocument Museale Visie Maassluis hebben we gepresenteerd op een gezamenlijke bijeenkomst voor bestuursleden en vrijwilligers van MM, NSM, HVM en de Hudson. Door verschillende vrijwilligers van MM kwam als reactie "mooie visie", maar met betrekking tot Museum Maassluis zou beter doordacht moeten worden dat dit museum meer is dan het "bootjes-verhaal". Daar zijn we het hartgrondig mee eens. Het maritieme verhaal van de "bootjes" wordt al door NSM en de Hudson gepresenteerd. HVM en MM kunnen juist andere aspecten van Maassluis laten zien. Met de kanttekening dat het verbindende thema van 'leven van en met het water' wel het uitgangspunt is.

MM heeft als doelstelling: *cultuur - historie en kunst van verleden en heden - tot leven te brengen, teneinde de blik op de wereld en de toekomst te verruimen en de sociale cohesie in Maassluis te verstevigen. Het museum, ondersteund door haar collecties, wil in samenwerking met andere instanties een verbindende schakel vormen voor de lokale historie en kunst. Deze doelstelling blijft ook in Loods M van kracht. Participatie van inwoners en aandacht voor (beeldende) kunst en kunstenaars uit stad en regio moeten volop in het vizier van MM blijven.*

Voor wat betreft een focus op (beeldende) kunst en kunstenaars uit stad en regio zou dat onder andere kunnen door:

- Periodiek podium te bieden aan kunstenaars uit Maassluis en omgeving.
- In tentoonstellingen ook toepasselijke kunstwerken te presenteren (uit eigen collectie dan wel als bruikleen van andere musea).
- Bij grote wisseltentoonstellingen opdracht te geven aan kunstenaar(s) om hun visie op het thema te geven.
- Samenwerking met het (alsdan) nabijgelegen Douanehuisje. Bijvoorbeeld met een artist in residence-programma. Of het Douanehuisje als extended museumruimte voor een kunstwerk / installatie.

4.3. Organisatie

In het Koersdocument Museale Visie Maassluis hebben we aangegeven dat het museale concept dat zich aftekent, ambitieus is en alles in zich heeft om een breed publiek te trekken. En dat het belangrijk is dat er een professionele kernorganisatie komt die het geheel aanstuurt en het grote aantal vrijwilligers goed kan begeleiden. Dit is eens te meer nu ook de Hudson betrokken wordt in de museale propositie van Loods M. In dat geval zijn er maar liefst 4 erfgoedorganisaties, elk met een eigen vrijwilligersgroep.

In het Koersdocument hebben we aangegeven er vanuit te gaan dat de huidige rechtspersonen blijven bestaan en dat er een gezamenlijke professionele kernorganisatie komt die zorg draagt voor:

- Samenhang en samenwerking in de museale presentatie, zowel voor wat betreft de vaste opstellingen als de wisseltentoonstellingen.
- Samenhang en samenwerking in de nu nog losse educatieprogramma's voor het onderwijs. Hoe mooi zou het zijn wanneer er een krachtig aanbod komt te liggen voor zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs en VMBO.
- Samenhang en samenwerking in collectiebeleid en collectiebeheer.
- Fondsenwerving voor nieuwe projecten.
- Het in de markt zetten van de museale propositie van Loods M. Wat hard nodig is om meer bezoekers te trekken!
- Verantwoordelijkheid voor het floormanagement: openstelling, zaalbeheer en aansturen vrijwilligers (rooster) voor algemeen toezicht, ticketbalie en winkel (horeca zal waarschijnlijk worden uitbesteed).
- Afstemmen en harmoniseren van het vrijwilligersbeleid.

In de huidige situatie beschikt alleen MM over een professionele kern: 0,3 fte conservator en collectiebeheer en voor facilitaire zaken 0,35 fte. Op ad hoc basis huurt MM een ZZP-er in voor het begeleiden van educatieprojecten (ca. 0,5 fte). In het Koersdocument hebben we aangegeven dat voor bovenstaande taken een gezamenlijke professionele kernorganisatie nodig is, bestaande uit de volgende functies en formatie (combinatie van functies mogelijk):

• Coordinator/directeur	0,5 fte
• Conservator/collectiebeheer	1,0 fte ⁵
• Curator/tentoonstellingsmaker	0,5 fte
• Medewerker educatie	1,0 fte ⁶
• Medewerker marketing communicatie	0,5 fte
• Coördinator vrijwilligersbeleid	0,5 fte
• Zaalbeheerder	0,5 fte

⁵ 0,3 fte bestaand

⁶ 0,5 fte bestaand

Ten opzichte van de huidige situatie (ca. 1,1 fte bij MM) gaat het om een uitbreiding van ca. 3 fte. Nog nader te bepalen is of deze professionele kernorganisatie een onderdeel gaat vormen van de organisatie van Loods M.

De geschetste professionele kernorganisatie is qua omvang vergelijkbaar met bijvoorbeeld de nieuwe stichting Fortresse Holland in Hellevoetsluis. Dit is het samenwerkingsverband van 3 lokale erfgoedorganisaties die vanuit het samenwerkingsverband het verhaal van de marinevestingstad Hellevoetsluis in de markt gaan zetten. Ook het Briels Museum kent een vergelijkbare professionele kernorganisatie.

Colofon

september 2023

Classificatie : Openbaar

Namen adviseurs :

- Marco van Vulpen BMC
- Michelle van der Sluis RaadSaam Erfgoedprojecten

Projectnummer : PO03468

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL91ABNA0504035754
BTW NL80.86.63.598 B.01